ФЕДЕРАЦИЯ НА НЕЗАВИСИМИТЕ СИНДИКАТИ ОТ ЗЕМЕДЕЛИЕТО
1606 София, ул. Владайска 29, www.fnsz.org

ДО
БЪЛГАРСКИТЕ ЧЛЕНОВЕ
В ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

ОТВОРЕНО ПИСМО

ОТНОСНО: Бъдещето на Общата селскостопанска политика след 2027 г. – запазване на ясна двустълбова архитектура, самостоятелно финансиране и гарантиране на социалната условност за всички земеделски стопанства

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА ЕВРОДЕПУТАТИ,

Обръщаме се към Вас в момент, когато в европейските институции се вземат стратегически решения, от които ще зависи бъдещето на европейското и българското земеделие през следващото десетилетие.

Предстоящата реформа на Общата селскостопанска политика (ОСП) и преговорите по Многогодишната финансова рамка на Европейския съюз за периода 2028–2034 г. поставят въпроси, които далеч надхвърлят разпределението на финансовите средства. Те засягат продоволствената сигурност, устойчивостта на земеделското производство, жизнеспособността на селските райони и бъдещето на стотици хиляди хора, чийто труд е свързан със земеделието и хранителната верига.

Федерацията на независимите синдикати от земеделието (ФНСЗ), като организация, която последователно защитава интересите на работещите в сектора и участва активно в европейския социален диалог чрез EFFAT – Европейската федерация на синдикатите от хранително-вкусовата промишленост, земеделието и туризма, изразява своята сериозна загриженост относно предложените структурни промени в бъдещата ОСП и рисковете от отслабване на нейните социални измерения.

Ние признаваме необходимостта от модернизиране на европейската селскостопанска политика, опростяване на процедурите, намаляване на административната тежест и осигуряване на по-ефективно използване на публичните средства. Но сме убедени, че тези цели не трябва да бъдат постигани за сметка **на предвидимостта на финансирането** и **размиването на традиционната общностна политиката ОСП в общ рамков фонд** на Плановете за национално и регионално партньорство. Този нов инструмент не гарантира устойчивост на земеделските стопанства, още по-малко предлага ясна гаранция, че икономическите ползи от публичното финансиране ще се отразяват положително върху **заетостта и трудовите доходи**.

За България този въпрос има особено значение предвид структурата на земеделските стопанства, регионалните различия, сезонния характер на част от заетостта и необходимостта от квалифицирани кадри по целия спектър професии.

Ние сме категорични, че българското земеделие се нуждае от силна и самостоятелна европейска политика по ОСП, която едновременно подкрепя производството, гарантира справедливи доходи и създава условия за достоен труд и развитие на регионите.

1. Настояваме за запазване на ясна двустълбова архитектура на ОСП и самостоятелно, предвидимо финансиране

Предложението за интегриране на финансирането на ОСП в обща рамка с други европейски политики и за премахване на досегашното ясно разграничение между двата ѝ стълба поражда основателни опасения относно бъдещата устойчивост и предвидимост на подпомагането. За България това има особено значение. Земеделският сектор се характеризира със структурни дисбаланси, значителни различия между отделните производства, регионални неравенства, демографски проблеми и нарастващ недостиг на работна сила. Преодоляването на тези предизвикателства изисква дългосрочна и последователна политика, а не краткосрочно преразпределение на ресурси между конкуриращи се приоритети.

Считаме, че запазването на двустълбовата архитектура е съществена гаранция за постигането на две взаимно допълващи се цели:

- **Първи стълб** осигурява стабилна подкрепа за доходите на земеделските производители, устойчивостта на стопанствата и пазарната им конкурентоспособност;
- **Втори стълб** гарантира дългосрочни инвестиции в развитие на селските райони, модернизация, иновации, човешки капитал, заетост, обучение и устойчиво управление на природните ресурси.

Тези два стълба не са административно дублиране, а взаимно допълващи се инструменти за постигане на икономическите, социалните и екологичните цели на ОСП.

Особено важен за нас е Вторият стълб, който създава възможности за инвестиции не само в материални активи, но и в хората – в тяхната квалификация, професионално развитие, безопасност при работа и перспективи за заетост.

Ето защо ФНСЗ подкрепя запазването на самостоятелен, достатъчен и защитен бюджет на ОСП, с ясно обособени финансови инструменти и гаранции, че средствата за земеделие и развитие на селските райони няма да бъдат пренасочвани за финансиране на други политики.

2. Социалната условност трябва да бъде запазена, укрепена и прилагана за всички земеделски стопанства

Въвеждането на социалната условност в действащата ОСП е историческо постижение на европейския социален диалог и резултат от дългогодишните усилия на европейското синдикално движение, включително на EFFAT и нейните членове. За първи път европейското подпомагане на земеделските стопанства беше пряко обвързано със **спазването на трудови стандарти и изисквания за безопасни и здравословни условия на труд.**

Това е принципна промяна във философията на ОСП – признание, че устойчивостта на земеделието не се измерва единствено чрез производствени резултати, обработвани площи и екологични показатели, а и чрез отношението към хората, които осигуряват земеделското производство. Този принцип даде гаранция за изсветляване на хиляди работни места и противодействие срещу тежката трудова експлоатация на хиляди сезонни селскостопански работници в европейското земеделие.

Публичните европейски средства трябва да подкрепят отговорните земеделски производители, които спазват трудовото законодателство, осигуряват безопасни условия на труд и зачитат правата на своите работници.

Не приемаме възможността опростяването на ОСП да доведе до отслабване на този принцип или до въвеждане на необосновани изключения от неговото прилагане. Особено тревожна би била перспектива, при която определени земеделски стопанства (с обработваема площ под 10ха, които представляват почти 70% от европейските земеделски стопанства) се освобождават от механизма на социалната условност единствено въз основа на размера на обработваната площ или категорията на получаваното подпомагане.

Размерът на едно стопанство не може да бъде критерий за стойността на човешкия труд и за степента на защита на трудовите права. Работникът в малко стопанство има същото право на законосъобразно заплащане, социално осигуряване, безопасни условия на труд и защита от експлоатация, каквото има и работникът в голямо земеделско предприятие.

Затова нашето настояване е **социалната условност да бъде задължителен принцип за всички земеделски стопанства – получатели на подпомагане по ОСП, без освобождаване единствено поради техния размер, и с ефективни, пропорционални и възпиращи санкции при установени нарушения.**

При това сме категорични, че прилагането на социалната условност не трябва да създава ненужна административна тежест за коректните производители. Необходимо е механизмът да използва съществуващите системи за трудов контрол, ефективен обмен на данни между компетентните органи и разплащателните агенции и ясни, предвидими правила. В българския контекст, а и в редица други европейски страни социалната условност не въвежда ново задължение за спазване на трудовото законодателство – това задължение вече съществува. Тя осигурява допълнителна гаранция, че европейското подпомагане няма да насърчава практики, които нарушават правата на работещите и поставят добросъвестните земеделски производители в условия на нелоялна конкуренция.

3. Човешкият труд трябва да заема реално място в критериите за подпомагане

ФНСЗ последователно отстоява разбирането, че публичната подкрепа за земеделието трябва да отчита не само размера на обработваната земя и производствените активи, но и приноса на стопанствата за създаване и поддържане на легална, устойчива и качествена заетост. Считаме за необходимо бъдещата ОСП да насърчава земеделските производители, които инвестират в човешкия капитал, осигуряват законосъобразни трудови възнаграждения и осигурителни вноски, подобряват условията на труд и създават възможности за професионално развитие на своите работници. Това изисква запазване и усъвършенстване на механизмите, чрез които реалните разходи за труд се отчитат при **прилагането на тавани и намаления на директните плащания**, както и разработване на **допълнителни стимули за качествена заетост**.

Особено внимание следва да се отдели на трудоемките производства, сезонната заетост, безопасността и здравето при работа, повишаването на квалификацията и защитата на работниците, включително мобилните и мигриращите работници. Тази позиция у нас се подкрепя от земеделските работодателски организации и от множеството анализи в хода на прилагането и.

4. Социалният диалог трябва да бъде част от управлението и контрола на бъдещата ОСП

Ефективното прилагане на социалната условност изисква реално участие на социалните партньори както при формулирането на европейските правила, така и при разработването, изпълнението и наблюдението на националните инструменти.

Земеделските производители и работниците имат общ интерес от предвидима, справедлива и конкурентоспособна селскостопанска политика.

Затова настояваме в бъдещата нормативна рамка да бъде запазена и укрепена ролята на представителните организации на работодателите и работниците, като се гарантира тяхното пълноценно участие в консултациите и наблюдението на социалните резултати от ОСП.

Без ефективен социален диалог, без достатъчен административен и контролен капацитет и без прозрачност при прилагането на социалната условност съществува риск тя да остане формално изискване, вместо реален инструмент за подобряване на условията на труд.

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА ЕВРОДЕПУТАТИ,

България има нужда от Вашия силен и последователен глас в европейския дебат за бъдещето на Общата селскостопанска политика за запазване и развиване на конкурентоспособно земеделие, източник на достойни работни места и живи селски райони.

Отстояването на тези принципи е въпрос на европейска солидарност, социална справедливост и дългосрочен национален интерес.

Призоваваме Ви при обсъждането и приемането на бъдещата законодателна и финансова рамка на ОСП да отстоявате интересите на българското земеделие и на хората, които работят в него, като подкрепите запазването на двустълбовата архитектура и гарантирането на категорична, всеобхватна и ефективна социална условност.

Защото силното земеделие се изгражда не само с финансов ресурс, земя и технологии, а преди всичко с хора – с техния труд, знания, професионализъм и достойнство.

26.10.2026г. София

С уважение
Валентина Васильонова
Председател на ФНСЗ - КНСБ